Sciendū q̄ vij eme̅ sacra remedia sūt p̱ que hō quodāmō
in spūalē creaturā regnātur fouetur et nutritur. Inter
que tn̄ quodā excellēciori mō diuini amoris radi9 ac celes
tis grē quidā fluui9. deuotas aīas felicit' incēdēs ac suauit
iebriās de sacro eucaristie nosrit' peculiari9 emanaē. Nā
inter oīa amoris īdicia nichil ē q̄ adeo totū sibi rapiat
aīm diligentis sicut dilecti desiderata p̄ñcia q̄ cetis oībz
aufert. Vn̄ eucaristia ē sacrm̄ caritatis tam diuine qm̄
huāne nc̄ q̄r d's in hoc sacro magne dilcōis nob' signū
ōndit. et nr̄e dilcōis affcm̄ p̱ idem sacrm̄ spūalit' et spālit'
erga se īflāmauit. Et q̄r certissiē et verac̄t' et absq3 om̄
dubitacōē in hoc sacro stinet' corpus xp̄i d's et hō cū corpe
et aīa carne et sāguie sicut pdijt ex vtero v̄ginis et ī cruce
pependit et sedet ad dexterā prīs. Ideo volens accede' ad
istud diuinissimū sacratissimū excellentissimū suauissimū
p̄ciosissimū et formosissimū sacrm̄ corpis et sāguis dn̄i nr̄i
ihū xp̄i sficiendū tractandū et sumendū. pmo diligenter
attendat vt iux̄ apl̄i p̄ceptū. pbet hō seipm̄. et sic pbatus
de pane illo edat et de calice bibat. Pbet īquā studiose sciaz
examinando et emūdando a macula pcc̄i. et videat caulate
ne sit negligēs q̄r neglīā nō excusat s3 īcusat. Maledc̄us em̄
q̄ facit opus dn̄i negligent'. iheremie xlviij. Itē pbet se ex q̄
fide et discretiōē ex q̄ita caritate et desiderij affcōne et
ex quali pposito et ītencione. et ppt' quid accedat. Vn̄ quidā
ecīā vtpote s'm aliq̄s bōnētura in suo amoris stimulo sic ait
Ad missā celebrādā accessurus sex attendē d3. Pmū ē p̄suppo
sita fide p̄dc̄a rōnis discrecio respc̄u vitatis vt sciat q̄s quid
recipe debeat. Scd̄ q̄r verū deū et verū hoīem. Scd̄m ē mētis
deuocio respc̄u ei9 sctitatis. Debet em̄ cogitaē q̄ ille quē recep
turus ē sit scūs scōz ac oīs sctitatis origo. Et ideo q̄ntū pt
scē et deuote accedat ad ipm̄. a se repellēs q̄ntū potit oēm
accidiā p̱ lacrimas spurcicīe. et amaritudinē oēm p̱ deuo
tionis dulcedinē. 3m ē dei reuerēcia respc̄u diuine maies
tatis. vt vz ad tā excellentē dn̄m vereat' accedē tam vilis
creatura. Si em̄ accedē ad impatorē nō esset ausus homo
infectus putredine et indut9 veste squalente. q̄ntomagis
dn̄m sūme maiestatis impatorēq3 celestē recipe ī sacrm̄to
altaris īdign9 ē miser homo. aut9 iustitie oēs sūt q̄ p̄ang

mulieris mẽstruate. Et si insticie sũt tales, q̃lia sũt pctã?
Et ideo ad hoc indignus ẽ oĩs hõ. Consideràs tñ q maior sit
dei dignacio q̃ sua ĩdignitas ipĩꝰ benigtas q̃ sua miseria
ipĩꝰ bonitas q̃ sua malicia. cũ debita reuerẽcia et honore
occurrẽs deo suo. et deuocione quadã humili miret᷑ q tantus
dñs ad tantillũ seruũ. et tanta maiestas ad miserũ vermiculũ
et ad vilẽ pctorẽ dignat᷑ puenire. cũ timore et tremore ↄfi
dent᷑ accedat et dicat. Dñe nõ sũ dignꝰ vt intres sub tectũ
meũ. sed ↄfisus de tanta pietate et clemẽcia accedo ĩfirmꝰ
ad medicũ vite sitiẽs ad fontẽ viue. cecꝰ ad lumẽ claritatis
eterne ꝛc. ¶ Q̈rtũ ẽ amor et desideriũ respcũ sue bonitatis
Vñ multũ caueẽ dꝫ hõ ne cũ tedio ac mẽtis torpore accedat
ad ipm suauissimũ sacrm̃. ĩ quo ↄtinet᷑ sũma bonitas et oĩs
suauitatis delctabilitas. oĩsq̃ iocũditatis habũdãs fertilitas
Vñ mirũ videt᷑ quõ hõ in illa receptiõe nõ liq̃fiat amoris ca
lore et quõ nõ absorbeat᷑ suauitatis dulcore. et quõ nõ supîfun
dat᷑ gaudij spũalis delcãtione. Consideret ibi passionẽ dñi sui
si voluit ad eiꝰ amorẽ accendi. Ipse enĩ dixit. Hoc. fa. ĩ me. cõme.
¶ Q̈ntũ ẽ respcũ sue clemẽcie p se et p alijs affctuosa et
humilis deprecacio ex fiducia exauditiõis certe. Credo naq̃ hoc
sacrm̃ ad illud p̃ncipue ee ĩstitutũ vt grã impetret᷑. pctoꝝ ve
nia postulet᷑. in oblatiõe sacrificij vespertini acceptabilissimi deo
pri. cuiꝰ filiꝰ ipĩꝰ ĩstitutor dixit. lu. xx. Hoc ẽ cor. m. qd᷑ p. v. t.
ꝛ p pctĩs vrĩs. Scire naq̃ debes q nullã salutẽ aĩã asseq̃ pt
sine huiꝰ salutiferi cibi. vꝫ corpis xpĩ debita susceptione. teste
remigio qui dicit. nulla nobis salus corpis et aĩe absq̃ corpis
xpi et sãguĩs susceptiõe. Nã put dicit rich̃. de. s. victore. In hoc
btĩssiõ sacro xpi tota ↄsistit salus fidelis aĩe. q oẽm grãꝫ quã
hꝫ hõ mediante xpĩ sacro illi tribuit᷑ vt dicit beda. Vnde dꝫ
quilibꝫ sacdos in quocũq̃ gradu vel religiõe existat cũ timore
et reuerẽcia ad tantũ sacrm̃ celebrãdũ et sumẽdũ accedẽ. vt
p talẽ susceptionẽ salutẽ ↄsequi valeat aĩe sue. ¶ Sextũ ẽ totiꝰ
hoĩs scꝫ ĩt̃rioris et ext̃rioris sollicita et puigil diligẽcia respcũ
sue ĩmense nobilitatis sive nobilissime ĩmẽsitatis. Si naq̃
quis cũ magna diligẽcia sive vigili sollicitudĩe seruit alicui
pncipi sclãri. cũ q̃nta maiori sollicitudĩe et vigilãcia dꝫ sac̃
dos dño sũme maiestatis ministrare. et illud dignissimũ ac

metuendissimum sacrorum sacramentum tractare et manducare. ac si nihil
aliud facere habet aut debet? Debet enim ibi adesse attencio tota
plano distincta. et sine iteracione enunciata. Nam scriptum est. Ne
iteres verbum in oracione sed propter negligenciam presertim in missa. Plano
eciam sufficienter et ordinata videlicet adesse ut nichil sit confusum superfluum
vel diminutum. Debet nichilominus ibi esse conservacio et conversacio
sacerdotis prudenta et discreta et omni honestate ornata. ut sic cuncta
ibi cum diligencia summa operetur sacerdos. Attendat eciam cum quo trac
Nota tat esse presentem scilicet maiestatem divinam intuentem clarissime omnes
eius cogitaciones et affecciones et intenciones interiores. omnesque
habitudines in gestibus. ut hoc eius intuitu magis timeat et ma
iorem diligenciam et reverenciam adhibeat in singulis peragendis
Consulo igitur cuilibet sacerdoti ut pre ceteris hominibus se in omni tempore
ab omnibus que possunt aliquo modo conscienciam polluere. suavitatemque et fer
vorem affectus minuere vel penitus tollere se elonget quantum potest
Et precipue tunc cum ad missam vadit celebrandam eciam elonget se
a cunctis distrahentibus quantum potest. et se recolligat in seipso. ut
nec sensus nec cogitacio neque affectio ad aliud diffundatur. sed ad
solum deum et ad ea que ducant ipsum ad eum. pro officii divini devota
celebracione et sacramenti sumpcione. Unde quisquis es religiosus
et huiusmodi sacramenti saporem ubi in experimento experiri desideras. cura
animam tuam prius abstrahere a negociis secularibus. a viciis et a car
nalitatibus. ut eius sumpcionem precedat profunda contricio et pura con
Nota bene fessio. Item actualis devocio porro trahat ad hoc sacramentum quam
indulta consuetudo. Ardentissimis eciam affeccionibus et sanctissimis
meditacionibus tamquam rosis rubescentibus et liliis albescentibus
hospiciolum tui cordis ei adorna. et thalamum tanto sponso
per veram cordis pacem prepara. Et cum presentem susceperis inter cordis
brachia reclina. per exclusionem omnis terreni et carnalis amoris
et inclusionem sponsi celestis. ut merearis uniri cum christo. et vide
et gustare quam suavis est dominus. Felix qui hoc gustu internum per
pe meruit saporem. qui hoc per veram experienciam magis quam per
verba vel scripta cognovit. In hac felici unione si concessa fuerit
desuper ineffabilis pausacio et raptus quidam contemplacio illius
summi boni que animam trahat et ad puram contemplacionem dilecti
paulisper transmigrare faciat. gratias referat omnium largitori bo

norū. nec se vbi(que) effundat. sed secretū secrete teneat. et in
pfundo cordis gemitu in hāc voce prūpat et dicat. Ve(re) tu
es d(eu)s absconditus et q(uod) oculus nō vidit nec auris audiuit
nec in cor hoīs ascendit. nō solū q(ue) d(eu)s electis suis ī futuro re
seruauit. s(ed) nec ea q(ue) in hac vita suis amatoribus dare cōsue
uit. Ex hijs patet etiā de caritate siue amoris desiderio
in quibus d(ebe)t se pbare et nō solū in fide et discretiōe ¶
Item 3º d(ebe)t se pbare cū quali pposito et dispositione accedat
Ideo vt sup(ra) dictū ē d(ebe)t discutere et reuoluere consciē librū. et ocu
late vidē ne sit ibi siue ītus scripta aliq(ua) turpitudo. vel ma
cula ex(tra) ī carne. qua offendi possit oculi illius qui oīa ītuet(ur)
et ē suus sponsus. q(ui) sacerdotibus pcipiendo dixit leuit(ici) xxº. Sancti
estote q(uonia)m ego sanctus sū dn̄s d(eu)s v(este)r. Primo g(ene)ro redeat ītrorsus ad
īquitatē mentis sue 9siderando q(ua)nta mala ab īcunte etate
9miserat q(ua)nta ma bona neglexit. et q(uam) imp(er)fecte penituerit
et huiusmodi. Item q(uam) breuis vita q(uam) īcerta mors q(uam) lubrica et picu
losa vita huius temporis. Maxie aut attendat et timeat ne forte
q(uo)d absit aliq(uo)d peccatum mortale vel peccandi pposito recipiat(ur). vnde
mortua sit misera aīa sua. et p(er) hoc a radice caritatis xp̄i et
ecclie abscisa. q(ui)a ille viuificus panis et cibus diuinus non prestat
influxū vite nec nutrimentū mēbris mortuis et abscisis
ē enim cibus viuentiū nō mortuorum. ideo eis nō prodest s(ed) nocet magis
mors enim ē malis vita bonis cantat scā mr̄ ecclia. Unde a
talibus sumitur sacramentum nō res sacri. i(d est) gratia xp̄i. comedit(ur) gustu s(ed)
nō reficit spū. vadit ad ventrem s(ed) nō intrat ī mente. quia in
maliuolā aīam nō introibit sapiā. Degluti(tur) tanq(uam) ad vitā
sine sui lesione s(ed) nō viuificat aīam nec īcorporat eam sibi
nec vnit. s(ed) potius nausea 9pellente tale ipse xp̄s euomit
velut cadauer putridū bestijs et auibus īfernalibus deuorandū
cū s(ed) īfelicē aīam tradit sathane cruciandā. sicut de Iuda
scriptū ē Jo. xiij. q(uonia)m post buccellā īntroiuit ī eū sathanas. Quapro
pter si q(ui)s talibus illaq(ue)atus ē caueat ne p(ro) aliq(ua) causa vel ne
cessitate absq(ue) debita et vera 9tritione et pposito penitendi
ac 9fessione p(re)missa et cū pposito ī futurum abstinendi a pc̄o
ad altare accede(re) p(re)sumat. q(ui)a horrendū est incide(re) in manus
dei viuentis ad hebr(eos) j. ¶ Secūdo nō tm̄ mentis sed et corporis
propter sacri reuerentiā est attendenda mundicia. Ideo caueat

sacerdos ne immundus accedat. Nec tamen dico de immundicia
voluntaria que mortalis est sed eciam nocturnali sive eciam casuali
macula que celebracionem impedit ubi non est magna necessitas
vel iussio prelatorum. Nam secundum s. tho. in celebracione vel communione
ad celebrantis vel communicantis ydoneitatem ut scilicet digne operetur
tria requiruntur scilicet puritas mentis devocio actualis et mun-
dicia corporis. Et dicit idem doctor sanctus. Probet et examinet
seipsum homo antequam sacramentum percipiat et diligenter se videat utrum
sit mundus vel immundus utrum devotus vel indevotus utrum reve-
rens vel irreverens utrum timens vel presumens accedat. eciam si
certus sit vel certum se putet quod non sit viciose pollutus vel ali-
quo modo tali peccato infectus. Non enim debet volens ipsum celestem panem
sumere esse contentus se non habere peccatum mortale neque precedenti nocte
viciosa occasione fuisse pollutum. quia licet hec duo reddant ipso
cibo indignum. Alia tamen plura sunt quibus se homo debet ab hoc sub-
trahere reverenter. que explicare non audeo quia a sanctis doctoribus ipsa
expressa non repperi. atque illustracione gracie dei ea securius simpli-
citer relinquenda decrevi. Id tamen quod pro me ipso retineo est verbum illius
qui hoc instituit sacramentum quem non credo illud frustra promisisse
Dixit enim. Hec quocienscumque feceritis in mei memoriam facietis
Ex quo quidem verbo arguo michi ipsi quod quociens id volo agere quod
iste instituit et michi predicto reliquit. nequaquam sine remorsu consci-
encie ac preiudicio anime timeo ad illud posse accedere nisi prememorata
eius instituentis caritate ac eius passione et morte. Hec ille
Tercio eciam custodire debet pudiciciam manuum ac oculorum quantum potest
et omnium membrorum suorum puritatem. ita ut totum se recolligat. ut
nec actus nec cogitacio per aliquid aliud dispergatur. Insuper curam ha-
beat diligentem de mundicia paramentorum altaris et sacrorum vasorum
necessariorum ad celebracionem. ut cum omni honore et reverencia tractetur
ille qui est angelis et archangelis tremendus et honorandus
Quarto se probare debet propter quid et quam causam accedere proponat
Dirigat ergo aciem mentis ad duo principue scilicet ad purum affectum et
desiderium suum. secundo ad debitam intencionem et propositum necessarium
Primo siquidem videat quid desideret. ne forte propter avariciam. aut
timorem aut vanam gloriam aut consuetudinem. vel alicuius humane
complacencie aut temporalis favoris causa accedat. Debet ergo homo
dei ista fugere et vota sua atque desideria et intencionem suam

dirige ad deū et vide qualibȝ affcōībȝ et desideriis trahi
debeat ad sacra mīstia celebrāda Primo nāq; xpm trahe
debet et inducere ɔsciā et remorsio delictoꝝ. sperando q
p eū q. p hostiā placacōis ab oī pcc̄o purget ¶ Scdo sue
infirmitatis ītuitus et ɔsideratio vt eū qi mediciū ad se
vocet p quē ab oī īfirmitate curet. Nā de effcū et vtute
hui9 sacrosci sacri sic dicit b. bn̄d9. Corp9 xpi ē pegrināībȝ
dieta. egrotis medicīa. debiles ɔfortat. valentes delectat
lāguores sanat sanitatē ɔseruat fit hō māsuetior ad
correptionē. paciētior ad laborē. ardentior ad amorē. sa
gacior ad cautelā. ad obiaȝ pmcior. ad grāꝝ actionē deuo
cior. Et idē dicit in sermone de cena dn̄i q sacrm̄ corpis
dn̄i duo opat in nobis viȝ vt sensū minuat et a grauiorībȝ
pccīs tollat oīno ɔsensū. Si. qs ītquīt nūm nō tā crebrat
vt solebat. nec tam acres sustinet iracūdie motus. īuidie
luxurie et cetoꝝ vicioꝝ. grās agat corpi ac sāguī dn̄i
qm̄ vtus sacri opat in eo. Idē ait. In sacro altaris pcc̄ꝝ
veniale delet. hō in grā roborat. aīa celesti dulcedine
īebriatur. ¶ 3° xpm trahe debet pssura alicq tribulacōis
vt p eū qui oīa pt ab oī aduersitate piculosa eu9 liberet et
ptegat ¶ 4° desideriū alicq grē impetrāde vt p eū cui
pri michil negare pt obtineat qd desiderat. Nā nullū sacrm̄
ē isto salubri9 quo pccā tollunt. vtutes augent. et mens
oīm spūaliū carismatū habūdācia ipiguat. ¶ 5to grāꝝ
actio pro oībȝ bn̄ficiis tpalibȝ et spūalibȝ sibi et aliis ipen
sis. cū michil hēam9 deo retribue p oībȝ q retribuit nob
aliud. qu calicē salutaris accipe et sacrificare hostiā laudis
¶ 6to caritatiua opacio pximoꝝ cū p salute viuoꝝ et reqe
defunctoꝝ michil efficaci9 itpellet qu xpi sanguis effusus in
remissionē pcc̄oꝝ ¶ Septīo laus dei et scōꝝ cū michil ha
beam9 quo possim9 deū et scōs p sua digtate laudare qu
xpm sacralit deo pri offerre et īmolare. Vn̄ et beda dicit
Sacerdos q est sine pcc̄o mortli et in bono pposito. si nō cele
brat dū hꝫ copia celebrandi. quātū in ipo est scam trinitatē
priuat glā. anglōs ī celesti sīplū manētes letitia. hoīes
in tra hitantes bn̄ficio et grā. et aīas ī purgatorio pcōri
nio et venia. ¶ 8uo sitis et desideriū augende caritatis

xpi p augmētū gratiaꝝ et carismatū. q2 hoc sacrm̄ fontem
cōtinet gratiaꝝ et auctorē salutis scȝ dnm̄ ihm̄ xpm̄. Ideo dr̄
eucaristia .i. bona gra. // Nono ardor et suspiriū quo totis
visceribȝ v̄tute huius excessiue caritatis et dulcissie̅ refec
tionis quis cupit sctificari ab oī iqnamēto carnis et spūs
et eripi ab oībȝ piculis et tēptanoībȝ. ac iseparabilit' vniri
xpo saluatori et oseruari i suo amore. Vn̄ inquit xps Jo
xvij. Pr̄ quos dedisti m̄ volo vt vbi ego sū et ipi sit mecū
vt sint vnū sicut et nos vnū sumus ꝛc̄. Et iō hn̄ hec spūalis
mādūcatio vocat' coīo. Nā p ipam scam̄ coīonē q̄i mēbra
icorporamur xpo. Nā et p̄mus et pn̄cipalis huius sacri effcūs
ē iam vnitū corpi xpi mistico p caritatē magis vnire.
Vn̄ dicit damascenus Qui digne p esū corpis et sanguis
xpi icorporatis xpo fuit. vna cū xpo ipe icorruptus et
floridus etnalit' pmanebit. De effcū etiā huius sacri
sic dicit fulgencius. Qui digne scam̄ eucaristiā miserit in
cor suū. in ipo procul dubio fontes graiaꝝ fluūt et fluent in
etnū. Et btūs ysidorus ait Suscipe dnm̄ ihm̄ tue mentis
hospicio. Cū āt adūsarius tuus videt tuū hospiciū occupatū
celestis fulgore pn̄cie. itelligit locū tēptamentis sui
iterclusū esse p xpm̄. Et cris. ait q' vt leonis flāmam
spirās sic ab illa mensa discedimus terribiles effecti dyabo
lo. Quia g° tanta ē v̄tus huius vn̄abilis sacri studeat vnusq̄
quisq3 iux̄ dcm̄ b. g. semetipm̄ deo i cordis ōtricōe mactare
cotidiana deo lacmaꝝ sacficia offerre. cotidianasq3 eius
corpis et sagnis hostias imolare. // Sȝ heu multi istis
diebȝ abutunt' ad suā pdicionē qd' datū ē ad salutē non fa
cientes diaȝ inter precepcionē cibi celestis et carnalis. nec
iudicātes ipm̄ corpus dnī eē tale. qd' nō nisi pura mente
et carne liceat mādūcari. Ppterea iquit aplūs. Ideo iter vos
multi ifirmi et ibecilles et dormiūt multi. Quasi dicēt
Multi ex hac p̄sumpcione et mādūcacione idigna spūalit'
ifirmant' et sopno mortali dormiūt multi p pctm̄ qd' ex
ipa idigna mādūcatione et sumptione icurrūt. Sūt nempe
sut hodie sacdotes miseri et sue salutis īprudi. qui corpus
xpi in altari velut carnes pecudū mādūcāt īuoluti et

cōdamnati abhominacionibꝫ. qui sceleratis manibꝫ pollutis
q̄ labiis nō verent' cōtingē et osculai cū iuda filiū dei
et marie v̄gīs. Verū si hoc sacrificiū suscipit deus. audeo
dicē mendax ē et peior sonq̄ iudas. Absit hoc qd̄ nephas
ē credē. Tales nō vē sacdotes sūt sed sacrilegi. nō xpiani
ſʒ heretici cōtra aplm̄ agentes. Qui enim indigne mādūcat iudiciū
sibi mādūcat et reus erit corporis et sanguinis dm̄i. p̄c cho. xi
Ve ve dn̄e deus quot hodie et quanti infelices ad sacros ordines
et diuina misteria accedūt. nō honorē dei ſʒ suā ambicionē
q̄rentes. nō salutē aīaȝ ſʒ questū pecuniaȝ. nō xp̄o ſuire
mūdo corde et corpe in sacris misteriis. ſʒ delicari di
tari supbire et luxuriari. nō vocati a deo tanq̄ aaron
sed inpulsi a dyabolo tanq̄ dathan et abyron. De talibꝫ
sacdotibꝫ indigne tractantibꝫ corpus dm̄i infra patebit
¶ Sedo dirigat mentē ꝓpositū et intencionē ad ea que
agē debet. sʒ deū p latria colendo tanq̄ creatorē et
sūmū bonū. cui ex debito seruitutis obligamr̄ non solu
m̄a ſʒ et nos ipendē ꝓ suo honore. et eciā si oportueit
in recognitione suoȝ bn̄ficioȝ et sue imense bonitatis
nobis ōnse eciā vsq̄ ad amissionē corpalis vite. et hoc
corde cōtrito et corpe humiliato et toto affcū actu et hitu
gestibꝫ et signis. ꝓsternētes nos an̄ oculos sue maiestatis
et sacrificiis et muneribꝫ eū venerātes referaq̄ ad ipm
oēm spem nrā et desideriū nrm tanq̄ ad finē vltimū
et optimū expectando ab eo bonorū laborū fructū p̄miioȝ
felicet eternorū
Sed forte aliqs dicat. Cū huius sacri diuina misteria oēm vir
tutē trāscendāt. et oīa mirabilia opa dei i hoc mūdo sup
excellāt. qs in hoc mūdo viuit tam pure vel inocēter qui
sit ydoneus minister vel susceptor huius sacri? Vel qs p̄sumē
audeat de semetipo. quē petrus aplōȝ princeps expulit di
cēs exi a me qr peccor sū dn̄e? Hic et ille cuius fidē singlārit
in isrl dei sapia laudabat dixit. Nō sū dignus vt intres sub
tectū meū. Quis igit' natus de muliere se cōdigne ad ista
misteria possit ꝓparare? Rndet etna sapia ꝑut amandus
deuotus dicit in horologio etne sapie. Inter natos mulierū
nō surrexit q ex sola vtute et iusticia opm suoȝ tanq̄ ex

cõdigno se sufficient' ꝑparare possit. eciã si vnus hõ hret
ṅalem omn angeloꝝ puritatẽ et omn cõprehensoꝝ mundiciã
et pyxi claritatẽ. omniqȝ viatorũ iusticia ꝑ vite austitate
Ex hijs oibȝ circũscripta diuina sapia. nõ fieret satis ydone9
ad percipienda tanta misteria. Disc9. O ds eterne q̃ terribile
ẽ mihi meisqȝ filibȝ peccatoribȝ hec audire. Heu heu dñe
ds. et si celi nõ sũt mũdi in cõspectu tuo et ĩ angelis tuis
reperisti prauitatẽ. hoies quoqȝ magnoꝝ opm te nõ merent'
ex iusticia sua recipe. ve mi qd erit de nobis qui in luto
pctoꝝ cõtinue volutam'. sȝ et velut claudus in limo sic
in ipis nris vtrũqȝ bonis opibȝ modicis fluctuantes. in
duas ptes claudicamq̃. qui parũ vel nichil deuocionis
habemq. nec de ipis quidẽ negligencijs nris ꝯpūt opȝ
ꝯpūgim'. ciq̃ nta nobis formidine multo ẽ attendendũ et
timendũ ne forte hoc q̃ debet cedẽ ad veniã. cedat
ad ruinã. Sapia. Attende diligent' q̃ hoc pietatis
sacrm̃ ẽ in remediũ institutũ. et ideo quãcũqȝ hõ facit
hoc qd' pt habilitando se ad graz sufficit. Nec requirit
ds ab hoie hoc qd' sibi vidit ĩpossibile ẽẽ. Quicũqȝ igr
suscipiens facit hoc qd' pt. diuina pietas supplet per graz
hoc ad qd' puenire sine grã nõ pt. Et ideo ceteris paribȝ
pocius ẽ attendendũ cõfidencia diuine pietatis. q̃ ex cõside
racioẽ ꝓpe fragilitatis abstinendũ. q̃uis vtrũqȝ ꝓ loco
et tpe reddat' cõmendabile. Nõne egrotus festinat ad
medicũ. et paup diuitis pulsat ad ostiũ? Accede pulsa
nichil hesitãs. Medicus ẽ et pissimus distributor. largis
simusqȝ remunerator. Ipse solo vbo restaurat vniu̅sa.
sua pñcia curat vulnera. medet' corda. Tristiciã depel
lit. et cordis leticiã tribuit. Quis g° tã ĩcõsulte audeat
dicẽ q̃ hij q̃ sũt spũales' ĩfirmi nõ debeãt accedẽ ad
eũ. q̃ lãguores hũanos tulit et ĩfirmitates portauit
Ecce mulier ĩmũda accessit retro. et tangẽs eũ est
sanata. Peccatrix dũ eius osculat' pedes est mũdata. cha
nanea dũ sequit' nec desistit exaudita ẽ. Leprosi acce

62

dentes curati sunt. ceci demoniaci paralitici et cuncta nec monstra dum credunt et accedunt salutem consequuntur. Nam virtus de illo exibat et sanabat omnes. Sed et publicani et peccatores dum approximant ad ihesum veniam merentur. quinimo convivium atque hospicium eorum non spernit. quia non venit vocare iustos sed peccatores in hunc mundum. Unde non inconveniente dici potest. quod sicut adventus eius in carne fuit in salvatione peccatorum. sic et hec salutaris hostia sit fidelibus collata in remedium peccatorum. Nam et dei sapientia in ultima cena in institucione huius salutiferi sacramenti sic dicebat. Hoc est corpus meum quod pro vobis tradetur. et hic est calix qui pro vobis effundetur in remissionem peccatorum. Qua propter cum feceris quod in te est accede secure absque trepidatione in fide et caritate nichil hesitans de ipsius pietate. Discipulus. O verbum graciosum et amabile ut et ego miser peccator conscius iniquitatis audeam accedere ad thronum maiestatis. Sed nunc quoque obsecro ut dicas in utrum melius sit frequenter accedere vel rarius ad hoc celeste sacramentum. Sapientia. Super hac re communem et notam egregii doctoris augustini accipe sententiam qui utrumque pro loco et tempore dicit esse commendabile. ut et pro reverencia interdum abstineatur. et ex devotione nichilominus accedatur. Ex quibus vero ex frequenti accessu reverencia sacramenti perit et devocio accrescit huius frequentacio ipsius utilis erit. Discipulus. Sed quid de hiis qui quasi semper in eodem videntur permanere affeccionis confinio. non percipientes se ex hoc multum proficere. sed neque deficere nobiliter. adhuc quoque senciunt se duricia quadam oppressos. ita ut eis celum desuper eneum et terra videatur esse ferrea ex ariditate spirituali et cordis duricia? Et licet solitum numerum expleat psalmorum et oracionum. et se per confessionis lavacrum expurget. corde tamen duro et arido remanet frigido nec gracie spiritualis gustum aliquem percipiunt. Sed et illud subinferam quod satis quidem flebile et afflictivum est bonorum mentium qui crebrius hoc conquiruntur. quod vix interdum in eius percepcione gracia nobilius more solito se subtrahere videatur. ita ut quodammodo sequentem se spernere et clamantem post se fugere putetur. Hoc in primis satis videtur mirabile propter et lamenta

bile. Capitulum. Multis ex causis atque modis duricia talis animam
devotam affligere consuevit. ut expertor extat sima. quibus omnibus preter
missis hoc solum teneas. ut quamcumque per diligentem inquisitionem te
eidem causam dedisse non inveneris. sed quod tuum erat fecisti. si super ho
mentis duricia permissione divina emersit. que electos suos multis
modis tribulare consuevit. non te res hec frangat. nec te nobiliter
huius rei causa a salutari hoc sacramento subtrahas. sciens quod divina
pietas salutem anime secretissime et fidelissime operatur. cum solo fidei
subsidio anima innititur. nec aliqua dulcedine spirituali fulcitur non minus
quam si cum prosperitate spiritualium carismatum affluet. nec tamen habens se per
ut oportet caute tenet. Et ideo interdum tales gratie utiliter subtrahuntur
ut subtracte ardencius repetantur. et recepte caucius conserventur
et ut sic anima dilecta in humilitatis scola exercetur. Porro unum est | Nota
quod valde notabile est et quod debes attendere diligenter. scilicet quod hic
permissus spiritualis sapor ac internus quidam gustus. non est fidei
debitus effectus neque est presentis temporis sed est eterne beatitudinis. et cum
datur in sacramento vel extra gratias age. cum non datur gratias age et pacienter
sustine. sciens quod non est in potestate tua sed summi et benignissimi
largitoris. qui non prout vis vel quando vis. sed quando sibi placuit dabit
prout iudicavit esse ad suam laudem et tuam utilitatem. Hec ibi
¶ De hac eciam materia dicit cancellarius parisiensis doctor vene
rabilis iohannes gerson. in tractatu de preparatione ad missam. Nullus
habet certitudinem evidentem absque dei revelatione speciali quod sit suf
ficienter dispositus et dignus ad celebranda misse misteria. Patet
quia tunc posset aliquis evidenter cognoscere se esse in gratia gratum faciente
et quod sufficienter fecit quidquid requiritur ad hoc quod deus sibi graciam
hanc infudit. quod insuper nullum ponit obicem ex parte aliqua ad huiusmodi
gratie infusionem susceptionem. Deinde sciret evidenter quod rite consti
tutus est sacerdos ad habendum potestatem nullatenus impeditus. et similia
multa que sunt pure contingencia et que sciri non possunt infallibiliter
absque dei revelatione speciali. Preterea quis nesciat posse fieri
ut homo detur in reprobum sensum ex demeritis precedentibus ut
non videat peccata sua. et ita nichil sibi conscius sit. non tamen in hoc
est iustificatus prout apostolus formidando testatur. Vos sit si auditurus
est amice quomodo huc intrasti non habens vestem nuptialem. forsan

Deniqȝ tales ānumeratus ē īter illos de quibȝ ꝓpheta nō tā
imꝑatiue q̄ꝫ ꝑnūciatiue dixit. Fiat mensa eorū corā ipīs
in laqueū ꝛc̄. Constat aūt q̄ꝫ hec oīa certitudine euidencie
tollūt ab aliquo sup̄ sua ad celebrandū dignitate. Ad digne
celebrandū et absqȝ temeraria ꝑsumpcione nō requirit͛ tal
euidencie certitudo sup̄ celebrātis dignitate. Patet q̄ꝛ nullꝰ
tūc quātumcūqȝ iustꝰ et purus debet̄ celebrare nec hoc possꝫ
absqȝ discrimine si nō fiet ei reuelacio specialis. Sufficit g°
certitudo talis qualē in materia morali consueuimꝰ experiri et
capere. Que certitudo pt̄ appellari certitudo moralis aut ciuilis
sicut prudens loq̄bat͛ phūs. i. eth̄ in c. dicēs. Disciplinati
enī ē īantum certitudinē īquirere ꝑ vnūqḋqȝ genꝰ īquātū
nā recipit. Ad hāc certitudinē moralē sufficit vt plurimū
q̄ꝫ hō accedēs ad missā discusserit consciēciā suā sicut fecisset ꝓ
magna re lucranda aut īcomodo graui euitando. et q̄ꝫ non sit
sibi cōsciꝰ post hāc discussionē de pcc̄o mortali. q̄ꝫ insup̄ nō cog
noscat se aliud īpedimentū legitimū p̄ excōicacionē aut ir
regularitatē habē. Consencio itaqȝ in hoc cū Durando. q̄ꝫ
talis eciā si eēt in pcc̄o mortali nesciens. nec de eo expressā
aget confessionē reportaret vnū e duobȝ. Aut sibi remittet͛
tale pcc̄m ⱱtute sacri q̄ꝛ videt͛ face qḋ in se ē ad eiꝰ delecio
nē nō enī deꝰ requirit vltra posse. Aut fiet sibi diuinitus
illustracio et recognicio sui pcc̄i q̄tinꝰ p̄ primā illud diluet
quēadmodū multis cōtingē ꝓbatissimū ē qui in inicio
sui sacerdocij dū celebracionē continuāt īremeoracionem
redeūt pluriorꝫ et occultissimorꝫ pcc̄orꝫ. Nō oīs eciā scru
pulus aut dubitacio de pcc̄o mortali. neqȝ oīs īdeuocio aut
deordinacio aut nō attencio īpedīt de necessitate celebrātis
dignitatē. Patet q̄ꝛ certitudo moralis qualē p̄dixīmꝰ
sufficit. cōpacit͛ secū vacillacionē quandā aīi aut hesitacōēꝫ
quandā vel suspicionē seu scrupulos q̄ꝫ hō nō sit sufficiet͛
dispositus aut q̄ꝫ īpedimēto aliquo ligatus ē. Sunt itaqȝ
nō nulli et plures q̄ fortis sūt fantasie. q̄ p̄terea sepe tre
pidāt timore vbi indicāt eciā nō esse timendū. Tales

debēt initi cōsilio supior et prudentū et cōtra talē ipor vacil
latione audact' opari. Sic eni plerūqz vincet abibitqz. Cum
vero rēnuūt crede supior et prudentū cōsilio ad tales scrupulos
deponendū et agendū cōtra eos errāt multiplicat. Primo p supbiā
et arrogantiā pponendo iudiciū suū et prudentiā alior iudicio
Rursus talis vix aut nūqz devocionē hēbit solidā nec pacē cōsciē
a talibus. Ac p inde carebit loco aīe sue hospite illo de quo
psalmista dixit qz in pace factus ē locus eius. Dicūt doctores aliqui
quibz assentio qz aliqū nō ē tam meritoriū credē sicut velle
credē, nec dolē sensualit' de pctīs sicut velle dolē et non
posse. Desideriū paupm inquit psalmista exaudivit dns. Propterea
Cuius circa meditandū est bti Bnardi sup hac re cōsiliū. Erat
ex disciplis eius quidā tantis inquietatus scrupulis vt ad celebrādum
nullo pacto audet accedē. Dixit ei devotus et circūspectus
bernardus postqz hoc accepit. Vade frater et in fide mea celebres
Obedivit discipulus et scrupulus oīs ille ppetuo discessit. Lau
danda prsus et imitanda tam illius pris industriosa fidu
cia qz istius fris fidelis obiā. Dicet aliqs ex simplicioribz
Utinā talis m̄ eēt abbas aut prior qualis erat btūs bernardus
credere facilit' imperāti. Nūc vo dūi supioris mei parvā
sapiaz inspicio nō audeo meā cōsciaz et salutē sue fidei tali
pacto cōmittē. Quisqs ita dicis et sapis erras et desipis
Nō em cōmisisti te et salutē tuā in manus hōis qz prudens ē
et plurimū lrātus aut devotus sz qz tibi ē sm regularē insti
tucionē ppositus et platus. Quāobrē obedias sibi nō vt hōi
sz vt deo iubenti si tn̄ nō cōtra deū. Et sepe tanto erit obiā
tua placencior deo tibiqz fructuosior qūto ē indignior ille cui
pt' deū subicis nō refugis. Caveas ad extremū ne dū
qris securitatē nec illā adipiscaris in graue ruas dampnaci
cationis et psupcionis foveā. ¶ Scribit idem iste doctor
in tractatu nono sup magt de quodā cūā hūte scrupulos circa
istud bndm̄ sacrm̄ dicēs. Fuit notus m̄ quodā scolasticus habēs
devocionis spm̄. Ingesti sūt aīo suo scrupuli multi qstionū
circa bndm̄ hoc sacrm̄. Petebat instancia cōtinua dissolucio
nē dubior suor a maxis theologis quos noverat psius

Eius morem enarrando p singula. Crescebat morbus ex
remedijs et sicut de emorroissa legit͛ peius in dies se ha
bebat ex remedijs et īpensis. Consuluit ei tandē vnus
expto͛ vt ad orōnē totū se ɔuerteret et cōn scrupulos
oēs ageret suscipiēs sacrm̄ et dicēs hec aut similia verba
Credo sicut ecclia credit. Credidit et accessit sanatus est
et solidatus nec parū illūiatus deinceps ĉca veneracōem
huius sacri. Salubre g° ɔsiliū est frequenter agē cōn scrupu
los leues et trepidos vitando eos ad alioꝝ iudiciū vt dcm̄ ē
qtenus ex ɔsuetudine fiat hō robustus solidus et trāquillus
in exercicio spūali. Sufficit nāqȝ vt eciā dcm̄ ē sup ad nō īdig
ne celebrandū vel cōicandū ɔsciā pbabilis ɔiecture q
nullū p tūc hēat īpedimentū necario vetās vel arcens a
celebrando vel cōicando. Nō eni a tanto bono tam honesto
tam vtili de se et delectabili erit arcendus vel puadus hō
sine magno et legittīo īpedimēto. Jmo dicit idē sē magis
laudabilius eē ex amore sacri et ɔfidencia mīe dei sepius
accedē qȝ ex timore vel scrupulis diu se ab eodem sacro
quodāmō excōicatū facē. qȝ nec se exponit piculo. q nō hȝ
certitudinē de legittīo īpedimēto et accedit quēadmodū
sup notatū ē. Celebracio quippe ē de p se opus bonū. abstinē
cia ab ea si sit bonū magis ē in ordine ad īdeuocionē suscipi
entis qȝ de p se. Rursus celebracio hȝ efficaciā magnā ex
vtute opis opati. ppt quā nō tantūdem valet volūtas sola
celebrandi sicut par voluntas actu celebrās. Addit itaqȝ
opus hoc extrinsecus aliqd bonitatis ad bonitatē voluntatis ppt
meritū passionis xpi. Ppterea dici solet opus puilegiatū.
Amplius ille q celebrat in opis execucōe magnā adipiscitur
deuocionis pinguedinē et diuinis solet occupari. Durat insup
a vtute nobiliori sic agendo viz a caritate et dileccōne huius
sacri. qȝ nō celebrās qui timore penis se cōtinet. Et si qs
dixerit vacacionē a celebracōe ideo fieri vt ipsa postmodū
reuerencius et deuocius quanto rarius impleatur. Similiter illius timor
est vel reuerencia minus prudēs qui ad dnm̄ se vocantē et

īuitantē nō accedit. Sȝ procrastinat et dicit corui voce
Cras cras cras. Et licet possit quãqȝ sic euenire. ex aduerso
tñ contingere pt quod talis subtractio remouebit habituacōes
ad bonū. cuius effectus est sm phm delectabilis. Signū īquit
acquisiti habitus ē delectatio in ope. Euenit insup plerūqȝ
illud dictū Nasonis. Qui nō est hodie cras minus aptus
erit. Distrahis hodie parū deuotus es parū recollectus
plurimū temptatus a carne mūdo vel demone. Credo ē ita
Sȝ agnouisti quod nō dormiūt qui te psequūtur et cras ydē ad
uersitates erūt tibi hostes tueqȝ deuotionis insidiãtes
quales sūt hodie. Quo circa nō irronabiliter ꝯsulit sapiens
Ecclesiastici Quodcūqȝ pt īquit manus tua īstanter opare. Nescis eī qn
tale tps ad laudabiliter celebrãdū tibi concedetur quale nūc
habes. Et si vtrūqȝ habeas vtrūqȝ melius ē. Esto. fueris
in hac vel illa re defectuosus. cur nouū defectū ī nō celebrãdo
superinducis? Sȝ frigidus sū dicis aut tepidus. Sepe suscepit
ignis celebrationis hoīem parū deuotū et frigidū. quē in
fine calescentē dimittit et feruidū. Corpus xpi ē spūalis ig
nis. accede fiducialiter ad huc ignē calesces facilius. Audiat
orantē aures et deū alloquentē. Graue ē quod ad mēsã tuã
mūdo corde et īnocētibz manibz nō venimus. sed grauius est
si quod peccata metuimus sacrificiū nō reddimus. Refert narra
tio scōrum patrum de quodã euagrio qui nō nisi semel ī ãno commu
nicandū ēē censebat. contra quē sci pres repugnabãt argumē
tantes quod aut dignū se putabat et dispositū qui semel ī ãno
communicaret et ita presumptuosus erat. aut indignū se tunc fatebatur
et nichilominus accedebat. Cur nō ita potãt aliquis similiter pluries
hec sacra conficere quamuis de se se sciret īdignū? Si fas ē itaqȝ
semel ī ãno cū timore dei celebrare. cū eodē timore poterit
sepius similiter ēē ad celebrãdū licentia. Fuerūt nec ignoro scōrum
aliqui quos certa ratio ꝯpescuit ne celebrarent ī eternū. Sȝ parti
cularia hec facta quorūdã venerãda magis sūt pia īterp
retatione. quam in exemplū agendi trahenda. Quãobrē suã īterro
get vnusquisqȝ conscientiã et tunc p experientiã et prudenciores
aliorum consiliū id quod oportunius ꝯpererit exequatur. Ponit

dicebat egregius doctor augustinus. Cotidie celebrare nec laudo
nec vitupero. Ipse tamen et alii consulunt sic vivere ut coti
die digni simus accedere. Hec cancellarius doctor egregius.

His igitur premissis postea enormia et purget feces
peccatorum suorum spiritu contrito et humiliato, memorans quot
et quanta commisit cogitatione verbo et opere. Quanta bona omiserit
que facere debuit et potuit et vadat ad spiritualem medicum et
prudentem sapientem iusticiam et animarum salutem diligentem viciaque
odientem non palpantem sed acriter corrigentem. Meliora enim
sunt vulnera diligentis quam fraudulenta oscula odientis. et
dicat peccata sua non communi et generali confessione ut quidam duri cor
de faciunt palliantes solis communibus verborum in generali confessione
sua enormia peccata et absque verecundia et dolore taliter pfe
rentes ut eciam in plateis hoc modo possent absque rubore
publice confiteri. Hec non confessio sed deceptio et derisio. Sed si
voluerit sanari aperiat vulnera sua et de profundo cordis nar
ret clare et aperte cum decentibus verbis ea que post precedentem
confessionem egit non solum opera sed eciam meditaciones cogitacionesque
perversas et affectiones iniquas. quarum delectacio mentem macu
lavit. Item omissiones et negligencias presertim obmissione
missarum et negligenciarum in eisdem. Circa hoc advertendum quod as
scribitur bonaventura in quodam tractatu de preparatione ad suscipiendum
sacramentum eucaristie ubi sic incipit. O quam graves angustie
vie undique affligentes. Accedere indigne horrendum est in
dictum. non accedere ex nobili negligencia vel contemptu dampnabilis
culpa. Nam cum sacerdos est absque mortali peccato et in bono proposito No bn
non habens legitimum impedimentum et non ex reverencia sed ex
negligencia celebrare omittit tunc quantum in ipso est privat sanctam tri
nitatem laude et gloria angelos leticia peccatores venia vivos
subsidio et gratia, in purgatorio existentes refrigerio, ecclesiam
christi spirituali beneficio et seipsum medicina et remedio contra
infirmitates et peccata cotidiana. quia sicut ait beatus ambrosius si
quocienscumque effunditur sanguis christi in remissionem peccatorum
effunditur debeo illum semper accipere. ut semper mihi peccata dimittantur

qua semper pecco semper debeo habere medicinam. Item privat se
omnibus talibus provenientibus ex sacra digna communione que sunt peccatorum
remissio fomitis mitigatio. mentis illuminatio interior refectio
christi et corporis eius mistici incorporatio que unit. virtutum augmentatio
et roboratio que auget et roborat. Nam secundum doctores plus eius
effectus est augere virtutes. Hec autem sunt virtutes theologice et mo
rales animas perficientes. Item est contra dyabolum armatio que
munit. fidei certitudo. spei elevatio excitatio caritatis aug
mentatio devotionis et angelorum convivatio que pane angelorum
manducat homo. Item non complet sibi iniunctum magne dignitatis
obsequium nec exercet debite servitutis dei officium. Item
abicit viaticum sue peregrinationis exponens se periculo in via
huius vite quia non recipiat alimentum corporis christi et vite vege
tationem efficitur sicut aridum membrum ad quod non mittitur corporalis
cibi nutrimentum. Ultimo quantum ad se est evacuat et minuit
divinum cultum et latriam debitam creatori sicut ingratus de bene
ficiis dei. Unde in figura scribitur Numeri ix. Si quis mundus est a
mortali scilicet. et in itinere non fuit aliter legittime impeditus et tamen non
fecerit phase id est pascha exterminabitur anima illa de populo suo quia
sacrificium non obtulit domino in tempore suo. Ergo quilibet sacerdos
quantum potest toto conatu per exercitium boni operis. lacrimarum contritionis
et devotionis flamma expellat omnem torporem et negligentiam
ne incurrat respuere tantorum carismatum dona et tot bonorum
Nota effectuum fructus. Si quis autem voluit accendi ad amorem dei
consideret tota mente ista duo. Primo illius summe caritatis
incendium quo summa bonitas pro vermiculo fetido tam penose
sustinuit crucis obprobrium. Secundo illius nobilissimi corporis christi
cibationem dulcissimamque sanguinis eius potationem. Attendat
ergo primo illam beatam mortem discuciendo causam que non fuit
nisi nostre redemptionis et salvationis meritum. Secundo recolat quod in
memoriam dicte mortis christi et dilectionis ipsius sit eucharistia
sumenda. Dixit enim christus. Hoc facite in meam commemorationem.
Idem pacta sibi iniuncta prima oportunitate habita dicat cum
devotione illos v. psalmos. Quam dilecta etc. cum ceteris et suis versiculis
et orationibus ad accessum altaris pertinentibus secundum consuetudinem

laudabilē q̄ videt͛ equipollē legi obſuande. Dicat eciā
ſi tpꝰ ſuppetat illā deuotā orōnem Summe ſacdos et vē
pontifex ꝛc̄ q̄ valde efficax ē et ad deuocionē et ad xp̄i a
morē excitatiā. quā vt aſſerit͛ btūs amb̄ ꝯpoſuit et orauit
ſcd̄m q̄ ſcribit ille nobilis doctor thomas de argētina eli
ciēs ex ea xij effcūs ſeu frcūs efficaciſſimi et ſactiſſimi
sacri corpꝰis et ſagūis xp̄i. q̄ q̄ oēs pꝰs tacti ad alliciēdu
ꝑ eiuſdē freq̄ntacōe in miſſaꝝ celebracōe. Ad quos exp̄
mendos ponit vſus ſequētes. Extiguit munit ꝯfortat
purgat et vnit moribꝫ et memorē facit ac reficitq̄ꝫ fi
ca. ſpem firmat dat flamē eſt hoſtia ſacra viamen. Et
exponit ſic. In hijs tribꝫ inquit vſibꝫ ſūt xij ꝯſtructiones
xij effcūs eucariſtie exp̄mētes. i quibꝫ oībꝫ lꝫ hoſtia sac͛
ſupponit loco eucariſtie. Pri͂ gᵒ extiguit ſupple iordinatā
ꝯcupiāꝫ. 2ᵒ munit ſupple cōtra demonis neqciā. 3ᵒ ꝯfortat
con̄ mūdi tirānicā ſeuiciā. 4ᵒ purgat ſupple pctā. 5ᵒ
vnit ſ. ip̄m ſumentē deo. 6ᵒ moribꝫ i. moralibꝫ v͛tutibꝫ
ſupple ꝑficit hoīeꝫ et p̄ſerti͂ cardinalibꝫ ſ. prudēcia iuſti
cia fortitudīe et tēꝑancia. Septio meōrē facit ſumentē de
paſſiōe dn̄i. Nono reficit fidē ſpē caritatē ſupple auget. Que
reficit ſ. aīās. Decio firmat ſ. ī bona opacōe. Undecimo
dat flamē i. ſpm ſcm. xijᵒ eſt viamen i. viaticū oīm̄ ten
dēciū de p̄ntis peg̊nacōis exilio ad btām ſupne patrie
māſionē. vbi pplūs dei poſt itinei͛s peg̊nacōis laborē
et certamē ac eciā piculū ſedebit in pulchritudine pacis
in tabnaculis fiducie et ī requie opulenta. Yſa. xxxij
Poſtea induēs ſe veſtibꝫ ſacdotalibꝫ dicat orōnes ꝯſuetas
vel ꝯſuetā ad q̄ qdlibꝫ īduendoꝝ cū attencōe et deuocōe
et integre et diſtincte vt poſſit ſcipm̄ ītellig̅e. Procedēs
āt ad altaē recolat xp̄m̄ euntē ad paſſionē et ad crucē
et figat cor ad ea poſſeteñ q̄ in paſſione geſta ſūt ſcd̄ꝫ
q̄ ipꝰ patit͛. Deīn inchoando miſſe officiū clare et diſtincte
nō multiplicando collectās nimias. Cū āt puenit ad ſcm̄
canonē recolligat mentē ne ꝑ diuiſa vaget͛ et apponat
diligenciā ſuā magnā in ſignis et actibꝫ ſilr̄ et ī geſtibꝫ

maiorē in v̄bis maximā in ītencione. Primo ꝓpt' ꝯtinenciā
tam p̄ciosi corp̄is et sanguis sacri. 2° ꝓpt' ꝯtinenciā diuinitatis
īmense. 3° ꝓpt' vtilitatē tā multiplicis fructus ꝯsequēdi. In me
mēto. pro viuis et defunctis nō fiat in voce et cū v̄bis recōmē
dacio. sz tm̄ mēte discurrat p quasdā p̄sonas īntimas quibz
magis tenet' sc̄dm ordinē legis nē et caritatis diuine. Ceteras s
p̄sonas recolligat sub cōpendio referēs ītencionē ad oēs
ꝓ quibz antea orauit seu orarē ꝓposuit. Dū vō p̄uenit ad
Canī p̄die dirigat mentē suā et intencionē ad faciēdū illud
qd' xp̄s ītellexit et fecit ī cena sua et qd' ītendit scā mater
ecc̄ia. In eleuacōē nō voce sz mēte deuota cogitet siue dicat
O dn̄e mi ihū xp̄e hoc ē corp9 tuū qd' ꝓ me peccore obtulisti
prī tuo. Et ꝯuertendo se ad prēm subiūgat. O benignissiē
prī respice in faciē xp̄i tui et salua me p eū qui dixisti
Hic ē filius meus dilc̄us ī quo mi bn̄ ꝯplacuit sz p eū saluaē
hoīem peccorē. Vel sc̄dm alios sic dicat ī corde. Pr̄ celestis
tibi peccauim9 et ad iracūdiā te ꝓuocauim9. sz nūc respice
in faciē xp̄i tui quē tibi p̄ntamus et sanguinē quē ꝓ nobis
fudit vt ad miaz ꝯuertaris et ꝓpiciu9 nob' miseris peccōribz
tuis efficiaris. Vel sicut alia cogitet ꝓut vnctio et deuocio vni9
cuiusqz docebit. V / In cōione āt paulisp subsistat et dicat
nō ligua vel labiis sz corde. Dn̄e mi q̂s es tu et q̂s sū ego
vt p̄sumā te mittē in latrinā fetidā corpis et aīe mee
Vt qd me fecisti vt tibi īniuriā hāc execrandā facerem
Mille āni lacimar et p̄nie nō sufficerent ad tam nobile
sacrm̄ digne semel recipiendū. q̄ntomagis ego miser in
dignus sū q cotidie pecco īcorrigibilis p̄seuero et īꝑpatus
accedo. Sz in īfinitū maior est mīa tua qm̄ mea miseria
bonitas tua q̄z mea malicia mūdicia tua q̄z mea īmūdicia
Veni g° in aīaz meā et mūda eā et ꝑpara tibi mansionē
aptā tuis hitacōibz plantā et ꝯiugas te īmordit' ei. et
tua hūilitate ei9 destrue supbiā tua paciā eius mitiga
īpaciā3. tuo feruore ei9 amoue torporis accidiā. tua boni
tate ei9 horrendā et abhoiabilē extirpa maliciā. Cen
ciā et expiar p effcm̄ ex te qd' sencio p fidē et ītellectū ite

Unde de tua pietate cōfisus sume͛ te p̄sumo in reme
diū et salutē aīe mee. Hec eni duo maxīe reqrunt͛
ad ꝯgruā sacri pceptionē sꝫ ꝓfunda hūilitas cū sui
āmchilatione et atādvertēcia q̄nta sit sacri sumendi
excellencia et dignitas. Hec attendit sc̄issimus doctor
Jheronimus qui appropinquās fini suo et audiēs signū apporta
cōis vn̄abilis sacri ac videns cū eo accedentē ꝓstravit se
adiutorio fratrū in t̄rā ꝯpunctus et voce et lacrimis q̄ntū potuit
clamās dicebat. Dn̄e q̄s ego sū vt intres sub tectū meū
Nūqd melior sū q̄ oēs patres mei? Tu moysi noluisti te
vno ictu oculi mostrare. Cur tempore hūiliās vt digneris ad
hoīez publicanū et patorē vnde. et nō solū cū illo mādūcare
vis sꝫ tempore p̄bē vis et mādūcari iubes. Dem magnis lacri
mis et suspirens et q̄ pluries premens pedes suū dixit. Tu
es ds̄ meus et dn̄s meus q̄ ꝓ me passus es. Tu bone ihū ꝓ me
cruciatus tā grande ī isto tuo qd̄ cerno pn̄s corpe sustinuisti sup
plicū. vt mortē quā meis incurrerā flagiciis iterimēs. et
me ad vitā destructa morte reuocares. // Post cōionē
āt si q̄s nō sentit aliquā spūalē refcōnē. signū ē īfirmitatis
spūalis vel mortis. Ignē enī posuit ī sinū et nō sentit ca
lorē. mel ī ore et nō percipit dulcedinē. Si vero ꝯsolacōez
sentit aliquā nō sibi tribuat sꝫ bonitati diuine q̄ eciā ī malos
et idignos se extendit. Et dicat ī corde suo. Ad meā miseria
detestandā me cōuertit diuinitas bonitas bn̄ficiis suis. Si
m̄ peccatori talia fecit q̄d faciet si vitā meā correxero. Ideo
totis virib3 volo me mutare et vitā meā emendare et sp
sibi adherē et dicē cū ꝓpha dauid. Michi adherē deo bo
nū ē etc. Hoc āt nō reputet se posse ꝓpria virtute sꝫ auxilio
grē diuine. // Pactis āt diuinis dei auxilio ꝯstituto ne īgra
tus appareat. grāꝝ actioēs studeat deuotas referre per
aliquā orōnē ad hoc factā. Nec statī n̄ necitate vrgente ad
ꝯmestionē corpalē se ꝯuertat. sꝫ ꝑ aliqd̄ īteruallū spūali oc
cupacōi diligent̄ īsistat sꝫ legendo meditando in diuinis
scripturis. et hingo͡ꝝ. sedeatq solitarius et sileat leuando se ꝑse
sup se. Et postmodū cū timore dei ad corpalē vadat refcōnē
cū bn̄dictiōe reuerent̄ dicendo vt ds̄ dignet̄ ꝑm dare vt

scdm augustinum ut ad cibū corporalem velut ad medicinā conti
gat accede͂ ut vix nec plus minusq̄ q̄ᵃ oporteat sumat sub
certa mensura. Quod nob' p̄stare dignet' ip̄e auctor et da
tor gr̄e ih̄s xp̄s dn̄s n̄r in s͡cla s͡clo͡y bn̄dict͡s Ame

De dignitate et statu sacerdotali

Considerate o sac͡dotes ī enarrabile͂ vr̄e excellēcie
dignitatē. qm̄ vos ds non solū p̄ cetero gn̄e huā
no honorauit. sed eciā p̄re cūctis creaturis quas ad laudē
et gloriā no͡is sui creauit. Grande misteriū et magna
p͡tās ac dignitas valde excellens sac͡dotū. quibȝ datū est
qd' anglis nō est cōcessū. Nā in manibȝ eo͡ꝝ dei filius ve
lut in utero v͡gis īcarnatur. cū p̱ v͡ba s͡cā op͡ante sp̄u s͡co
panis in corpus xp̄i t͡ns͡ubatur. et vno atq̄ȝ eodē momēto
ds ip̄e qui p̄sidet in celo. manibȝ eo͡ꝝ ɔtinet' in sacrificio
et xp̄us tractat xp̄m cū sac͡dos manibȝ gestat dei filiū.
De hoc. b. b͡n͡dus sic dicit. Credimus q̄ nō est post deū sicut
p͡tās v͡ra o vos sacerdotes a deo vobis cōcessa. O v͡n͡anda
sac͡dotū dignitas in quo͡ꝝ manibȝ velut ī utero marie
v͡gis dei filius īcarnat'. qd' p̱ vos p̄r filius et sp̄us s͡cus mi
rabilit' op͡atur. Sup̱ hoc tam digno p̄uilegio v͡ro stupet
celū miratur t͡ra horret īfernus. ɔtremiscit dyabolus
peretur hō. v͡n͡atur anglica creatura q̄ vno atq̄ȝ eodē
momento ds ip̄e q̄ p̄sidet ī celo manibȝ v͡r͡is ē ī sac͡ficio
O v͡n͡abiliū s͡c͡titudo manuū o felix exc͡iciū. o vere mūdi
gaudiū vbi ymna s͡ūmis iūgunt' vbi xp̄s tractat xp̄m
s͡ȝ sac͡dos dei filiū cuius delicie sūt eē cū filijs homi͡ȝ. Alb'
Ex hijs dictis collige͂ possumus q̄ntā dignitatē ds ɔtulit
sac͡dotibȝ. P̄tulit namq̄ȝ eos regibȝ et p̄ncipibȝ et q̄ plus
ē p̄tulit eos q̄ntū ad officiū eciā o͡ibȝ anglo͡ꝝ agminibȝ
Attendite g͡o o sac͡dotes ad qd vocati et ɔstituti estis et ser
uite dn̄o in s͡c͡titate et timore. Nō eīm vocauit vos ds in
īmūdiciā s͡ȝ in s͡c͡ificatione͂ et iusticiā. Hec ē eīm volūtas
dei s͡c͡ificacio v͡ra vt sciat vnusquisq̄ȝ v͡r͡m vas suū id ē
corpus suū possidē in s͡c͡ificatione. Mementote q̄ specialit'
dn̄s sac͡dotibȝ in lege p̄cepit dicēs. Sancti estote q̄ ego s͡c͡us